

ALMAN VERGİ SİSTEMİNDEKİ EN AZ GEÇİM İNDİRİMİ KURUMUNUN 1990 SONRASI GELİŞİMİ

Öğr. Grv. Ali DEĞİRMENDERELİ*

ÖZET

Vergi adaletini sağlamaya yönelik olarak temel iki yaklaşım bulunmaktadır. Ödeme gücü ilkesi ve yararlanma ilkesi. Günümüzde ödeme gücü ilkesinin hala önemini koruduğu bir gerçektir. Ödeme gücüne göre vergileme sağlayabilmek için kullanılan araçlardan en önemlisi en az geçim indirimi kurumudur.

Alman Gelir Vergisi sistemindeki en az geçim indirimi uygulamasının 1990 sonrası gelişimi incelenmiştir. Alman Anayasa Mahkemesinin 1992 yılında verdiği iptal kararı ile tekrar şekillenen en az geçim indirimi uygulaması Almanya'da çok bu kurumun önemine ve etkinliğine yakışan şekilde uygulanmaktadır. Yapılan incelemelerde en az geçim indirimi miktarlarının 1990 sonrası enflasyona ezdirilmediği ve sürekli enflasyonun üzerinde arttırıldığı görülmektedir.

ABSTRACT

There are two main approaches for the establishment of tax justice, namely the principle of "ability to pay" and the principle of "getting benefit". Today, it is a fact that the principle of "ability to pay" still has importance. The most important instrument among the means used for taxation according to this principle is minimum living allowance concept.

Regarding the application of this principle in German Income Tax System, it can be said that it is applied in an efficient way showing the importance given to this principle. The application procedure for this principle was reshaped as a result of the decision of the German Constitutional Court in 1992, which cancelled the application of this principle. It is seen that the amounts of minimum

---

* Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B. Fakültesi, Maliye Bölümü.

living allowance have always been above the inflation rate since 1990 in Germany.

GİRİŞ

Vergi, devletin en önemli gelir kaynağıdır. En önemli kamu finansman aracı olmasından dolayı da hakkında yapılan tartışmalar sürekli olarak devam etmiştir. Yapılan tartışmalar verginin bir çok yönü ile ilgili olmuştur. Verginin ekonomik etkileri, yeni vergi konuları, vergi idaresi ve daha eklenebilecek bir çok konu... Ancak verginin adaleti konusu neredeyse her zaman vergi hakkındaki tartışmaların en başında yer almıştır. Vergi nasıl olursa en adaletli bir şekilde olur sorusu daima taze kalmıştır ve görünen o ki vergi adaleti tartışması vergi varolduğu sürece de devam edecektir.

Vergi adaleti konusu tartışmaları gündeme geldiğinde kaçınılmazı olarak beraberinde gündeme gelen konulardan biri de en az geçim indirimidir. Çünkü modern vergi sistemlerin belkemiğini oluşturan ve "vergilerin kraliçesi"¹ olarak adlandırılan gelir vergisinin ödeme gücü ilkesine göre vergi alınmasını sağlayan en önemli uygulama en az geçim indirimi kurumudur. Bu kurumun en etkili bir şekilde uygulandığı ülkelerden biri de Almanya'dır. Hemen hemen her vergi reformu tartışmasında bu kurumun gündeme gelmesi ve miktarının artırılması ile ilgili tekliflerin yapılması bunun bir göstergesidir. Özellikle Alman Anayasa Mahkemesinin 1992 yılındaki iptal kararı ile en az geçim indirimi ile ilgili tartışmalar tekrar alevlenmiştir.

Bu makalede, gelir vergisine yukarıda anılan adalet ve ödeme gücü ilkesi ile ilgili üstünlükleri kazandıran en önemli uygulamalardan en az geçim indirimi kurumunun 1990 sonrası Almanya'daki uygulaması ele alınacaktır. Alman sisteminin ele alınmasında Almanya'da 1990 sonrası önemli gelişmelerin meydana gelmiş olması, özellikle Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve hala her vergi

---

¹ Klaus TIPKE, Joachim LANG, *Steuerrecht*, 14. völlig überarbeitete Auflage, Dr. Otto Schmidt Verlag, Köln, 1994, s.182.

reformu tartışmasında öncelikle en az geçim indirimi kurumunun ele alınmak istenışı etkili olmuştur².

I. ALMAN GELİR VERGİSİNDE EN AZ GEÇİM İNDİRİMİ (EXISTENS-MINIMUM) UYGULAMASI

En az geçim indiriminin miktarı, vergi dışı bırakılması ve bunu gerçekleştirecek vergi teknikleri gibi konular maliye çevreleri arasında güncelliğini koruyan konulardır. Ancak Anayasa mahkemesinin, 25.09.1992 tarihinde, gelir vergisi tarifesi ve dolayısıyla en az geçim indirimini düzenleyen 32a maddesini tamamen anayasaya aykırı bulması ve yeni düzenleme için kanun koyucuya 1996 yılına kadar süre tanınması ile ilgili önemli kararından sonra, en çok tartışılan konuların başında en az geçim indiriminin geldiği söylenebilir³. Yüksek mahkeme, bu kararıyla en az geçim indirimi tartışmasını alevlendirmekle kalmamış, aynı zamanda Alman vergi politikasının oluşumuna kararlarıyla somut bir yön verdiğini tekrar göstermiştir⁴.

A) ANAYASA MAHKEMESİNİN İPTALİNDEN ÖNCEKİ DURUM VE İPTALİN GEREKÇELERİ

Alman Gelir Vergisi 1990 yılındaki Vergi Reformu Kanunu ile önemli ölçüde yeniden şekillenmiştir. Söz konusu kanun ile tarife ve buna bağlı olarak en az geçim de tekrar düzenlenmiştir.

Alman Gelir Vergisi Sisteminde bir en az geçim miktarının vergi dışı bırakılması, tarifenin ilk diliminin (ki bu dilim en az geçim miktarına karşılık gelmektedir) % 0 oranı ile vergilendirilmesi

² Ayrıntılı bilgi için bkz. Ali DEĞİRMENDERELİ, *Türk ve Alman Gelir Vergisinde Ödeme Gücünü Gerçekleştirmede Kullanılan Araçlar*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon, 1996, s.3-14.

³ Gerold KRAUSE-JUNK- Johann HERMANN von OEHSEN, "Existensminimum und Einkommensteuertarif", *Wirtschaftsdienst Zeitschrift für Wirtschaftspolitik*, 75. Jahrgang, Januar 1995, s.28.

⁴ Kurt FALTLHAUSER, "Alternativen zur steuerlichen Freistellung des Existensminimums", *Wirtschaftsdienst Zeitschrift für Wirtschaftspolitik*, 75. Jahrgang, Januar 1995, s.22 .

şeklinde olmaktadır. Bu ilk dilime "Temel İstisna Tutarı" (Grundfreibetrag) adı verilmektedir (EStG 32a). Söz konusu ilk dilim tüm mükelleflere uygulandığından en az geçim indiriminden tüm mükellefler yararlanmaktadır.

1990 yılında yapılan düzenleme ile en az geçim indirimi miktarı bekarlar için 5616 DM evliler için 11.332 DM olarak belirlenmiştir. Bu şekilde 1990 yılında düzenlenen en az geçim indirimi miktarı daha 1991 yılında yetersiz bulunmuştur⁵. Nitekim 1992 yılında yukarıda anılan Anayasa Mahkemesi Kararıyla da düşük bulunarak, yetersizliği tescil edilmiştir⁶. Yüksek Mahkeme, 1978-1984 arası, 1986, 1988 ve 1990 yılı tarifelerini, gelir vergisinde yer alması gereken en az geçim indirimi ile ilgili temel güvenceye uymadığı bir başka ifade ile söz konusu temel güvenceyi sağlamadığı gerekçesiyle, anayasanın 2/1, 12/1 ve 14/1⁷ maddelerine aykırı bulunmuştur⁸.

Anayasa Mahkemesi ilgili kararında en az geçimle ilgili şu hususların altını çizmiştir:

i- Mükellefe, gelir vergisini ödedikten sonra, vergiye tabi gelirinden, kendisinin ve ailesinin geçimini sağlayacak kadar bir miktarın kalması gerekir. Bir başka ifadeyle, vergilemeden sonra mükellefe o kadar gelir kalmalıdır ki, onunla hem kendisinin hem de ailesinin geçimini sağlayabilsin.

---

⁵ FALTLHAUSER, s.22.

⁶ TIPKE-LANG, s.225.

⁷ Maddeler şu şekildedir: Herkes, başkalarının haklarını zedelememek ve anayasal düzene ya da ahlak kaidelerine aykırı olmamak şartıyla, şahsiyetini serbestçe geliştirme hakkına sahiptir (2/1).

Her almanın, mesleğini, çalışma yerini ve mesleki eğitim yerini serbestçe seçme hakkı vardır (12/1).

Mülkiyet ve miras hakları koruma altındadır (14/1).

⁸ Hartmut SÖHN, "Einkommensteuer und Subjektive Leistungsfähigkeit ", *Finans Archiv*, B:51, Heft 3, 1994, s.387.

ii- Vergisi alındıktan sonra mükellefe, en az geçimini sağlayabilecek bir gelir miktarının kalması gerekir. Bir başka ifadeyle, vergileme sonucunda mükellef devlet yardımına muhtaç hale gelmemelidir.

iii- En az geçimin tutarı hiç bir zaman, kanun koyucunun Sosyal yardım kanununda (Sozialhilferecht) yardıma muhtaç kişiler için belirlenen ve bu kişilerin ihtiyaçlarını gidermeye yönelik olan en az yardım miktarının altında olmamalıdır⁹.

Bu gerekçe ve tespitlerle anayasaya aykırı bulunan en az geçim indirim miktarı ve bununla bağlantılı olarak tarifenin tamamı, karar tarihinde yürürlükten kaldırılmamış, yeni düzenlemenin yapılması için son tarih olan 01.01.1996 'ya kadar geçerliliğine karar verilmiştir. Ayrıca geçmiş yılların tarifelerinde de anayasaya aykırı bulunan en az geçim indirim miktarlarının ve buna göre yapılan vergilemelerin, geriye yönelik bir şekilde düzeltilmesi de kanun koyucudan istenmemiş, belirlenen yeni düzenlemelerin gelecekte yapılacak olması yeterli görülmüştür¹⁰. 1992 yılında Anayasa Mahkemesi'nin en az geçim indirimi miktarının iptalinden sonra 1996'ya kadar geçerli olacak düzenlemeler aşağıda belirtilmiştir.

B) YENİ TARİFENİN YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE KADAR GEÇERLİ OLAN GEÇİŞ DÜZENLEMELERİ (1992-1996 GEÇİŞ DÜZENLEMELERİ)

Mahkeme tarifeyi 1996 yılına kadar geçerli saymakla birlikte, kanun koyucudan, en az geçim miktarının en kısa sürede vergi dışı bırakılması ile ilgili düzenlemeleri yapmasını istemiştir. Buna göre kanun koyucu, 1993 takvim yılında geçerli olmak üzere, en az geçim için gerekli olan gelir miktarına yapılan vergisel müdahaleleri bertaraf etmekle yükümlü kılınmıştır¹¹.

⁹ FALTLHAUSER, s.22 .

¹⁰ SÖHN, s.400.

¹¹ KRAUSE-JUNK, s.28.

Kanun koyucu geçiş düzenlemesi olarak yeni tarife yürürlüğe girene kadar geçerli olacak bir düzenleme yapmıştır. Bu düzenlemeyi 1996 yılına kadar geçerli olacak olan tarifenin dışında, özel bir vergilendirme usulü ile gerçekleştirmiştir. Bir başka ifade ile, kanun koyucu düşük gelirli olarak tanımladığı kişilerin, geçinmeleri için gerekli gelir miktarlarını, ana tarifenin dışında ayrı bir düzenleme ile koruma altına almıştır¹². Bu amaçla gelir vergisine (EstG) 32d maddesi eklenmiştir.

Kanun koyucu gelirleri belli bir sınırın altında kalan kişiler için 32d maddesiyle ayrı bir vergileme yöntemi geliştirmiştir. Bu yöntemin en önemli ayrılığı, farklı bir gelir tanımı yapmış olmasında yatmaktadır. Buna göre, vergisel olarak daha az yüklenilecek olan toplam gelir miktarının belirlenmesinde, EStG 2 V inci maddesinde tanımını bulan vergiye tabi toplam gelirden daha geniş bir gelir kavramı öngörülmüştür. "Erwerbsbezüge" olarak adlandırılan bu gelir kavramına vergiye tabi gelirlerin yanında 32d maddesinde sayılan bazı vergi dışı kazanç ve iratlar da dahil edilmiş ve böylece EStG 2 V'deki tanımdan bir sapma meydana gelmiştir¹³. Bir başka ifadeyle, en az geçimini karşılayabilecek gelirin kapsamı sadece vergilendirilecek gelirle sınırlı tutulmamış, ihtiyaçları karşılamakta kullanılabilecek başka bir takım vergi dışı gelirler de bu kapsama dahil edilmiştir¹⁴. Bu şekilde 32 d maddesinde tanımını bulan gelirlerden aşağıdaki miktarlar vergi dışı bırakılmıştır:

	Bekarlar	Evliler
1993 Takvim Yılı için	10529 DM	21059 DM
1994 Takvim Yılı için	11069 DM	22139 DM
1995 Takvim Yılı için	11555 DM	23111 DM

Bu miktarlar, ilgili yılların en az geçim miktarını oluşturmaktadırlar. Miktarların bu şekilde yükseltilmesinin yanında, 32d önceki en az geçim indirimi uygulamasından farklı bir

¹² Jürgen SCHAEBERLE, Hans UTECH, *Deutsches Steuerlexikon*, Verlag C.H.Beck, München, 1995, "Existenzminimum" maddesi.

¹³ TIPKE-LANG, s.225.

¹⁴ FALTLHAUSER, s.23.

vergileendirme öngörmüştür. Buna göre, gelirleri en az geçim indirim miktarının üzerinde, ancak aşağıda belirtilen miktarlar arasındaysa, tahsil edilecek vergi, bu gelirler için düzenlenen özel tarifelerde öngörülen miktardan yüksek olamayacaktır. Bu miktarlar ilgili yıllar için şu şekilde belirlenmiştir¹⁵:

	Bekarlar	Evliler
1993 Takvim Yılı için	10530-12797 DM	21060-25595 DM
1994 Takvim Yılı için	11070-13607 DM	22140-27215 DM
1995 Takvim Yılı için	11556-15173 DM	23112-30347 DM

Gelirler, bu sınırlar dahilindeyse, vergileri her yıl için düzenlenen özel tarifeye, daha doğrusu özel tabloya göre belirlenecektir. Bu miktarlar için 1996 yılına kadar geçerliliğini sürdüren 1990 yılı gelir vergisi tarifesi uygulanmayacaktır. Ana tarife, bu sınırların üstündeki gelir miktarları için geçerliğini sürdürecektir. Bu şekilde tekrar, özel düzenlemeden normal vergilemeye geçilmiş olacaktır. Yukarıda söz konusu edilen geçiş düzenlemeleri dolayısıyla ücretlilere yönelik olarak da bir takım düzenlemeler yapılmıştır. Buna göre ücretliler için de, daha az vergileendirilmelerini sağlayacak özel tablolar hazırlama yoluna gidilmiştir.

Görüldüğü üzere kanun koyucu, geçiş düzenlemesi olarak 32d maddesinde, ana tarifeden ayrı özel tarifeler kullanma yolunu tercih etmiş ve bu şekilde en az geçim için gerekli olan miktarın vergi dışı kalmasını sağlamak istemiştir. Böylece, Anayasa Mahkemesinin "Mükelleflerin, devletten sosyal yardım almak zorunda kalacak derecede vergilendirilmemeleri" şeklindeki ölçüsü, bu geçiş düzenlemesi ile 1993-1995 yılları için sağlanmıştır¹⁶. Ancak söz konusu düzenlemenin, tespit edilen en az geçim miktarlarının yetersizliği, eşitlik ilkesine aykırılığı ve ana tarifenin dışında özel tarifelerin üniterliği bozduğu gerekçeleri ile eleştirildiği de belirtilmelidir¹⁷.

¹⁵ SCHEABERLE-UTECH, "Existensminimum" maddesi.

¹⁶ FALTLHAUSER, s.24.

¹⁷ Wolfgang SCHAFT, "Steuerpaket 1996: Nicht der große Wurf" *Wirtschaftsdienst* 1995/IV, April, s.170.

C) 1996 YILINDAN İTİBAREN BELİRLENEN MİKTARLAR

Federal Hükümet, 23 Mart 1995 tarihinde 1996 yılı Vergi Kanunu Tasarısını kabul etmiştir. Bu tasarıda işletmelerin vergilendirilmesi ile ilgili yeni hükümler, yeni eyaletlere tanınan yatırım teşviklerinin süresinin uzatılması, vergi sisteminin daha basit ve anlaşılır hale getirilmesi gibi konuların yanında en önemlisi olarak en az geçimin miktarı ile ilgili düzenlemeler yer almaktadır¹⁸. Tasarı, bundan önceki uygulamadan farklı olarak matrahtan değil, vergiden bir indirim öngörmektedir. Bu şekilde vergiden yapılacak indirim de her mükellef için aynı miktarda değil gelirin artışıyla birlikte belli bir sınıra kadar azalan bir şekilde azalarak sıfır DM'a inmektedir. Federal hükümet böylece Anayasa Mahkemesinin kararına uygun bir düzenleme gerçekleştirdiğinin ifade etmiştir. Ancak bu yeni düzenlemeler de bazı yazarlar tarafından, uygulamanın çok karışık olması ve yüksek mahkemenin kararına tam olarak uymaması noktalarından eleştirilmiştir¹⁹.

Bu yıldan sonra en az geçim indirimi miktarı her yıl belli bir miktarda arttırılmıştır. Bu miktarlar 1997 yılı için 12095 DM ve 1998 için 12365 DM olarak uygulanmıştır. 1999 yılı için ise 13067 DM olarak belirlenmiştir²⁰. Buraya kadar belirtilen miktarların yıllık gelişimi aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

---

¹⁸ SCHAFT, s.170.

¹⁹ SCHAFT, s.171.

²⁰ Bundesministerium der Finanzen, *Einkommen- und Lohnsteuer*, Bonn, 1998, s.41.

Tablo:1
Yıllar İtibariyle Almanya'da Uygulanan
En Az Geçim İndirim Miktarları*

Yıl	En Az Geçim İndirim Miktarı	
	Bekar	Evli
1991	5616 DM	11332 DM
1992	5616 DM	11332 DM
1993	10529 DM	21059 DM
1994	11069 DM	22139 DM
1995	11555 DM	23111 DM
1996	12095 DM	24195 DM
1997	12095 DM	24195 DM
1998	12365 DM	24781 DM
1999	13067 DM	26135 DM

* Bundesministerium der Finanzen, *Einkommen- und Lohnsteuer*, Bonn, 1998, s.41.

Bu şekilde atırılan en az geçim indirimi miktarlarının artış oranlarını anlamlandırabilmek için ilgili yıllardaki enflasyon oranları ile karşılaştırılmaları gerekir. Bu sayede yıl yıl gerçekleştirilen artışların reel olup olmadıkları görülebilir. Bu amaçla aşağıdaki tabloda ilgili yıllardaki en az geçim indirimi miktarlarının bir önceki yıla göre artış oranı ile enflasyon rakamları verilmiştir.

Tablo:2
Yıllar İtibariyle En Az Geçim İndirim Miktarları Artış
Oranı ile Enflasyon Oranları (1991=100)*

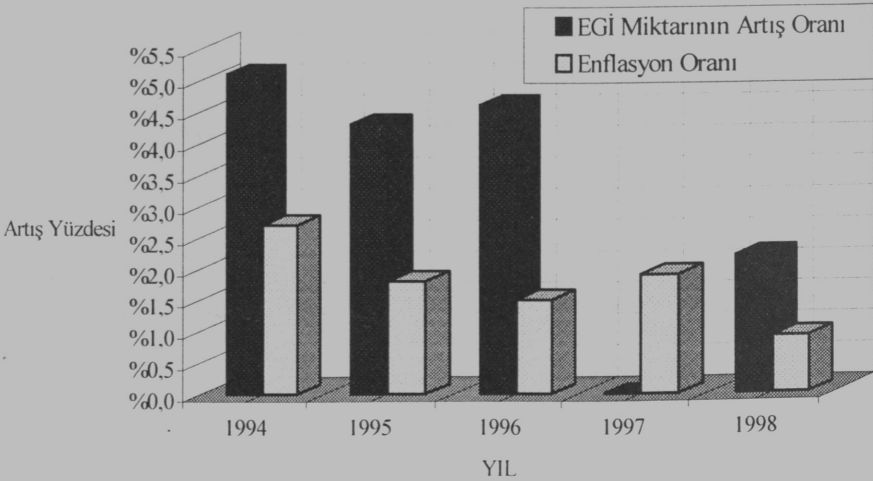
YIL	En Az Geçim İndirimi Artışı	Enflasyon Oranı
1991	-	-
1992	-	% 5,1
1993	% 87,4	% 4,4
1994	% 5,1	% 2,7
1995	% 4,3	% 1,8
1996	% 4,6	% 1,5
1997	% 0	% 1,8
1998	% 2,2	% 0,9
1999	% 5,6	-

* Enflasyon oranları 1991=100 olmak üzere Commerzbank, Preisindex für die private Lebenshaltung, 1998 ve İTO, Aylık Ekonomik Veriler, Kasım, 1998, Tablo:85, s. 90 kaynaklarından alınmıştır.

Tablodan da görülebileceği gibi en az geçim indirimi miktarı 1993 yılında Anayasa Mahkemesinin iptal kararı uyarınca büyük bir oranda arttırılmıştır. O yıl % 87,4 olarak gerçekleşen artış gerçekten dikkat çekicidir. Daha sonraki yıllarda meydana artışlara bakıldığında da, 1997 yılı hariç, her zaman enflasyonun üstünde bir artışın gerçekleştiği görülmektedir. Bu tablodan Alman sisteminde en az geçim indirimi miktarlarının 1990 sonrasında enflasyona karşı her zaman korunduğu ve reel artışların gerçekleştirildiği sonucunu çıkarmak mümkündür.

Yukarıda anlatılan reel artışı daha açık bir şekilde görebilmek için en az geçim indirimi miktar artış oranı ile enflasyon oranlarının birlikte yer aldığı grafik aşağıda verilmiştir. Grafik, daha anlamlı bir şekil verebilmesi için 1994 yılından itibaren başlatılmıştır. Böylece 1993 yılındaki büyük artıştan sonraki normal artışların seyri gösterilmeye çalışılmıştır.

Grafik:1
Yıllar İtibariyle En Az Geçim İndirim Miktarı Artış Oranı ile Enflasyon Oranı

Grafikte açık bir şekilde görüldüğü gibi en az geçim indirimi miktarı, 1997 yılı hariç, sürekli enflasyonun üstünde arttırılmıştır.

Böylece en az geçim indirimi kurumu enflasyonun aşındırıcı etkisinden korunmuştur.

SONUÇ

En az geçim indirimi kurumu ve vergi dışı bırakılan miktar, Almanya için sürekli güncelliğini koruyan konulardandır. Her vergi reformu tartışmasında mutlaka en az geçim indiriminin de gündeme gelmesi ve yeni artış önerilerinin yer alması bunun en güzel delilidir²¹. Ayrıca resmi kuruluşların gelecek yıllarla ilgili olarak yaptıkları projeksiyonlarda da yine en az geçim indirimi miktar artışlarına yer vermeleri vergi adaleti açısından bu uygulamaya ne denli önem verildiğini göstermektedir²².

Buraya kadar anlatılanlardan ilk bakışta dikkati çeken husus, en az geçim indirimi kurumuna yakışan etkinlikte ve yeterlilikte bir düzenlemenin bulunabilmesi için gösterilen gayrettir. Bu anlayış ve düşüncenin bundan böyle de devam edeceği ve her fırsatta mükelleflerin vergi yükünü daha adil hale getirebilmek için bu kurumdan ileride de yararlanılacağı, yukarıda anılan kaynaklardan anlaşılmaktadır.

Bunun yanında Anayasa Mahkemesinin, kararlarıyla söz konusu gayrete önemli ölçüde yön verdiği hatta neden olduğu da göze çarpmaktadır. Böylece Alman vergi sisteminde temel kural olarak yer alan ödeme gücü ilkesini realize etmek için Anayasa Mahkemesinin kararlarıyla yön gösterdiği hatta bir anlamda uyarıda bulunduğu söylenebilir.

Tüm bunlardan Alman Gelir Vergisinde en az geçim indiriminin çok ciddi boyutta ele alındığı, görülmektedir. 1990 yılında yeniden düzenlenen indirim miktarının yetersizliğinin Anayasa

---

²¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. Gesetzentwurf der Fraktionen der SPD und BÜNDNIS 90 / DIE GRÜNEN *Entwurf eines Steuerentlastungsgesetzes 1999 / 2000 / 2002*, Deutscher Bundestag Drucksache 14, Bonn, 1998; Bundesministerium der Finanzen, *Symmetrische Finanzpolitik 2010*, Bonn, 1998, s14-17;

²² Bundesministerium der Finanzen, *Volks- und Finanzwirtschaftliche Berichte, Deutsches Stabilitätsprogramm*, Januar 1999, s.12-16.

Mahkemesi'nin iptaline konu olduğu ve kanun koyucuya en az geçim indirimini kurumuna yakışır bir düzenleme yapma zorunluluğunun getirilmiş olması, bunun yanında hkmetlerin de yıllar itibariyle en az geçim indirim miktarlarını enflasyon oranının üstünde arttırmaları da göz önüne alındığında Alman Sisteminin bu açıdan ödeme gücü ilkesine titizlikle uyduğu söylenebilir.

Son olarak Türk Gelir Vergisi ile ilgili bir hususun eklenmesi gerekmektedir. En az geçim indirimini kurumu Türk sisteminde 1986 yılından bu yana uygulanmamaktadır. Dikkat çekici nokta ise böyle önemli bir kurumun tekrar hayata geçirilmek için bir gayretin olmayışıdır. En son olarak kamuoyunda "büyük vergi reformu" olarak nitelendirilen ve son şeklini 4369 sayılı kanun ile bulan yeni düzenlemelerin hazırlık ve tartışma aşamalarında bir en az geçim indiriminin uygulamasına tekrar yer vermenin gündeme dahi gelmemesi ilginçtir. Bu bağlamda modern uygulamalara kıyasla Türk Gelir Vergisinin ciddi bir eksiklik içinde olduğu ve bunun kısa sürede giderilmesi gerektiği belirtilmelidir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Bundesministerium der Finanzen, *Einkommen- und Lohnsteuer*, Bonn, 1998.

Bundesministerium der Finanzen, *Symmetrische Finanzpolitik 2010*, Bonn, 1998.

Bundesministerium der Finanzen, *Volks- und Finanzwirtschaftliche Berichte, Deutsches Stabilitätsprogramm*, Januar 1999,

DEĞİRMENDERELİ, Ali , *Türk ve Alman Gelir Vergisinde Ödeme Gücünü Gerçekleştirmede Kullanılan Araçlar*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon, 1996.

DİKMEN, Orhan , *Asgari Geçim İndirimi*, Maliye Enstitüsü Yayınları, İstanbul, 1956.

FALTLHAUSER, Kurt , "Alternativen zur steuerlichen Freistellung des Existensminimums", *Wirtschaftsdienst Zeitschrift für Wirtschaftspolitik*, 75. Jahrgang, Januar 1995.

Gesetzentwurf der Fraktionen der SPD und BÜNDNIS 90 / DIE GRÜNEN *Entwurf eines Steuerentlastungsgesetzes 1999 / 2000 / 2002*, Deutscher Bundestag Drucksache 14, Bonn, 1998

KRAUSE, Gerold -JUNK- Johann HERMANN von OEHSEN, "Existensminimum und Einkommensteuertarif", *Wirtschaftsdienst Zeitschrift für Wirtschaftspolitik*, 75. Jahrgang, Januar 1995.

SCHAEBERLE, Jürgen , Hanz UTECH, *Deutsches Steuerlexikon*, Verlag C.H.Beck, München, 1995.

SCHAFT, Wolfgang , "Steuerpaket 1996: Nicht der große Wurf" *Wirtschaftsdienst* 1995/IV, April.

SÖHN, Hartmut , "Einkommensteuer und Subjektive Leistungsfähigkeit ", *Finans Archiv*, B:51, Heft 3, 1994.

TIPKE, Klaus , Joachim LANG, *Steuerrecht*, 14. völlig überarbeitete Auflage, Dr. Otto Schmidt Verlag, Köln, 1994.